

APRIL 2021

PROVINCIE ■ UTRECHT

PROGRAMMA “ASBESTDAKEN OP NUL IN 2030”

ACTIVITEITEN 2021-2023

ASBEST
DAKEN
OP NUL

APRIL 2021

PROVINCIE UTRECHT

PROGRAMMA “ASBESTDAKEN OP NUL IN 2030”

ACTIVITEITEN 2021-2023

Inhoudsopgave

Samenvatting Programma Asbestdaken op nul in 2030	3
Hoofdstuk 1: Inleiding	6
Hoofdstuk 2: Opgave.....	8
Hoofdstuk 3: Activiteiten in de periode 2018-2020.....	12
Hoofdstuk 4: Doelen/activiteiten 2021-2023	14
Hoofdstuk 5: Governance, organisatie en kosten	21

Samenvatting Programma Asbestdaken op nul in 2030

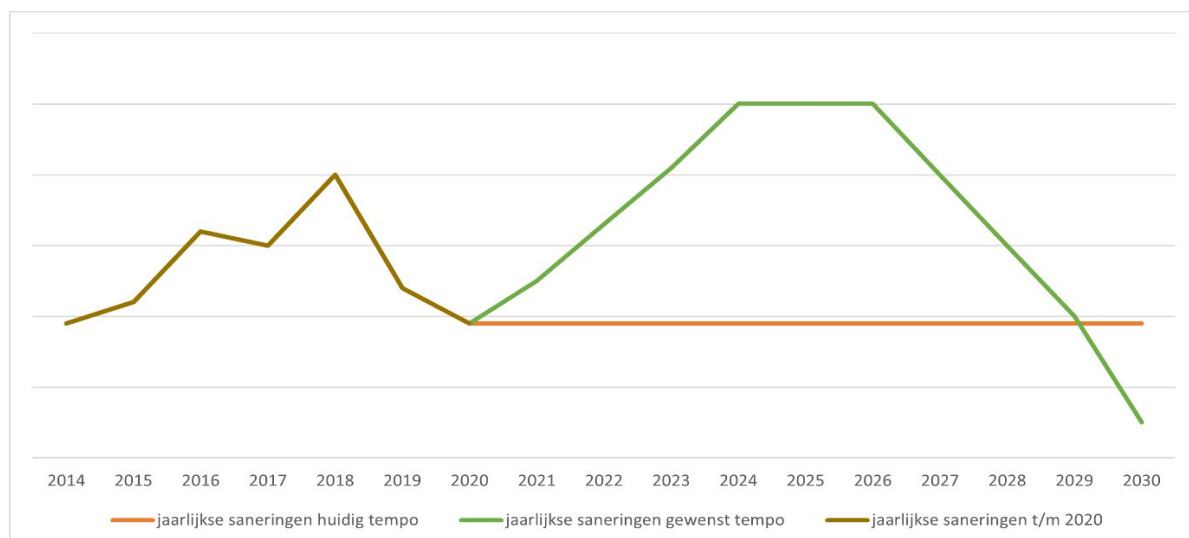
In de provincie Utrecht ligt nog ongeveer 4 miljoen m² asbestdaken. Door verwerking van de daken komt ieder jaar tot 12 ton asbest vrij in de leefomgeving. Sinds 2018 zijn, in samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten, diverse activiteiten georganiseerd om de aanpak van asbestdaken door eigenaren te versnellen. Aanvankelijk werd de versnelling ondersteund door een in te stellen verbod op asbestdaken vanaf 2024. Ondanks brede steun in de Tweede Kamer is dit verbod in 2019 weggestemd door de Eerste Kamer.

Het vervallen van het verbod heeft geleid tot een daling (in plaats van de beoogde toename) van de saneringen van asbestdaken. Met het huidige saneringstempo kan het nog wel 20-30 jaar duren voordat alle asbestdaken uit de leefomgeving weg zijn. Door de verdergaande verwerking van deze daken komen per m² ieder jaar meer asbestvezels vrij. De provincie Utrecht wil dat tegengaan en eigenaren meer en effectiever stimuleren om hun asbestdak te vervangen of het gebouw te slopen.

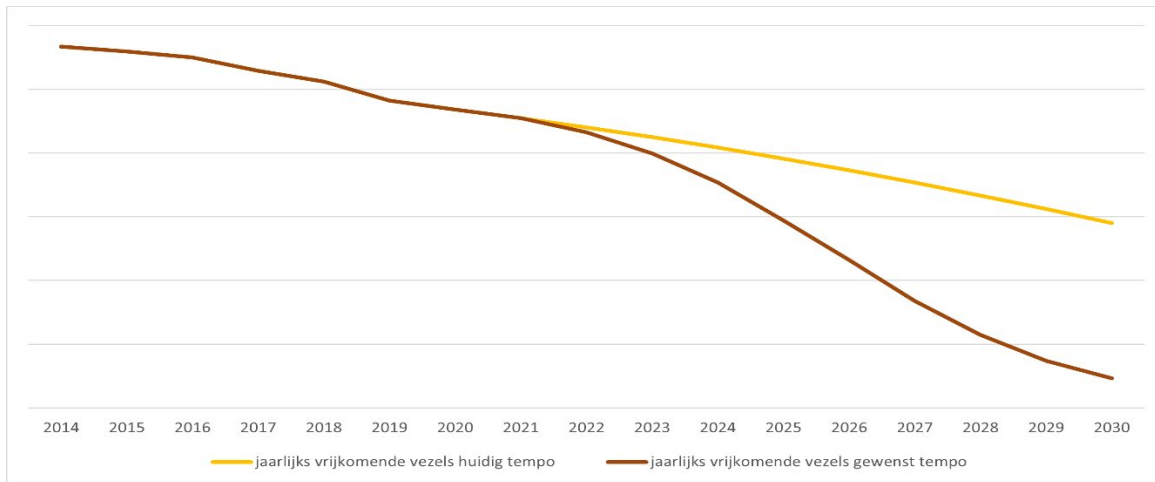
Op 2 maart 2020 heeft de provincie Utrecht de Samenwerkingsverklaring aanpak asbestdaken ondertekend. Hierin is een pakket niet-wettelijke stimuleringsactiviteiten opgenomen. Voorliggend provinciale uitvoeringsprogramma sluit hier op aan. Het programma voorziet in (voortzetting van) activiteiten waarmee de provincie de meeste toegevoegde waarde kan leveren voor stimulering van de aanpak van asbestdaken, in samenhang met de inzet van andere partijen zoals gemeenten, marktpartijen en het Rijk.

Met dit programma wordt een forse versnelling van het saneringstempo nagestreefd. De eerste effecten daarvan zullen in de loop van 2021 en 2022 zichtbaar worden. Er wordt gestreefd naar een toename van de jaarlijkse saneringsomvang tot 500.000 m² in 2024 (ruim 2 x zoveel als in 2019). Dit komt in verhouding ongeveer overeen met de landelijke ambitie van 10 mln m² per jaar. Dan is “de nul” tegen het eind van dit decennium realistisch.

De activiteiten in dit programma hebben een looptijd tot eind 2023. Een deel ervan heeft naar verwachting blijvend effect, ook na 2023. Voorbeelden zijn de ontwikkeling van communicatie-hulpmiddelen en de asbestdakenkaart voor gemeenten en andere partijen en de openstelling van een leningsfonds waaruit ook na 2023 leningen verstrekt kunnen worden. Voor de continuering van deze activiteiten is echter geen programma meer nodig. Een ander deel van de activiteiten is bedoeld om de aandacht en aanpak aan te jagen. De gedeelde kennis en ervaringen blijven beschikbaar en kunnen ook na 2023 worden toegepast. Voorbeelden daarvan zijn de wijkaanpak van schuurdakjes, de combi asbest>zon-projecten en de VAB-aanpak. Vanaf 2024 zijn eigenaren, gemeenten en “de markt” naar verwachting maximaal gefaciliteerd om de versnelde aanpak van asbestdaken door te zetten.

Schematische weergave van het huidige en gewenste saneringstempo (m² gesaneerde asbestdaken per jaar)

Schematische weergave van de afname van vrijkomende asbestvezels in de leefomgeving met het huidige en gewenste saneringstempo.

De meeste activiteiten van het programma “Asbestdaken op nul in 2030” zijn gericht op stimulering en ondersteuning van andere partijen die op hun beurt eigenaren van asbestdaken stimuleren om hun dak te vervangen of gebouw te slopen. Er is brede steun bij gemeenten en andere partijen voor deze werkwijze en voor de rolverdeling zoals die in het programma is verwerkt. In het bijzonder steunen zij de beoogde rolverdeling tussen de provincie en gemeenten, waarbij de gemeenten het eerste aanspreekpunt voor eigenaren zijn en de provincie en het Informatieteam de gemeenten ondersteunen (materieel en financieel) bij de uitvoering van hun stimuleringsactiviteiten.

In dit uitvoeringsprogramma wordt gekozen voor intensivering van de activiteiten die gericht zijn op:

- *Objectgerichte stimulering* van aanpak van de daken waar de grootste oppervlakten en aantallen van zijn; en
- Bewustwording en ondersteuning van *alle eigenaren*.

In onderstaand overzicht staan de activiteiten op een rij.

Doel	Activiteit	Externe kosten	Koppelkans	trekker/initiatiefnemer	
<u>Objectgerichte stimulering:</u>		2021-2023 X € 1000			
A	Aanpak schuurdakjes (doe-het-zelf door particulieren)	Promotie van (voorbeelden van) collectieve en ontzorgende stimuleringsacties per wijk/gemeente	In lumpsum Informatieteam (IT)	Verduurzaming per wijk of andere wijkaanpak	gemeente of wijkvereniging
		Financiering* van professionele ondersteuning bij collectieve wijkgerichte acties of soortgelijke (voorbeeld)projecten	200	Verduurzaming per wijk of andere wijkaanpak	gemeente of wijkvereniging
		Vereenvoudiging asbestinzameling milieustraten	In lumpsum IT	Afvalbeleid gemeenten	Informatieteam
	Aanpak schuurdakjes (woningcorporatie)	Agendering/monitoring	0	Onderhoud woningcorporatie	woningcorporatie
B	Sloop gebouw (landelijk gebied)	Bijdragen aan VAB-aanpak	0	VAB-aanpak provincie	provincie
		Procesbegeleiders voor gemeenten “op afroep”*	200	VAB-aanpak gemeente	gemeente
		Stimuleren/borgen sloopverplichting in beleid/regelingen	0	Saneringsregeling -en veehouderij	provincie/Rijk
		Inzet Plattelandscoaches (50-50 met Landbouw)*	1.470	Aanpak ondermijning, landbouwtransitie VAB-aanpak	provincie

C	Combi asbest>zon (landelijk gebied en bedrijven in bebouwde kom)	Inzet Plattelandscoaches (50-50 met Landbouw)*	Zie boven	idem	idem
		Versterking asbestexpertise zonprojectontwikkelaars Energie van Utrecht en anderen	10	Ondersteuning collectieven programma Energietransitie)	provincie/EvU
		Ondersteuning van collectieve projecten asbest>zon in concentratiegebieden*	100	Zon op dak (programma Energietransitie)	provincie/nmu
		Asbest>zon coaches voor grotere solitaire bedrijfs- en andere gebouwen*	100	Zon op dak (programma Energietransitie)	provincie/nmu
		Promotie ontzorgend aanbod bij eigenaren	In lumpsum IT	Marktinitiatieven ontzorgend aanbod	Marktpartijen
<u>Bewustwording en ondersteuning van eigenaren</u>					
D	Voorlichting en bewustwording van dakeigenaren	Website Asbestdaken op Nul, Ontwikkeling communicatiematerialen (video, teksten)	In lumpsum IT	Algemene gemeentelijke communicatie	Informatieteam/gemeente Informatieteam
E	Leningfonds	Instellen provinciaal fonds i.s.m. Rijk, gemeenten en SVn	Reservering risicoafdekking (500)	Gemeentelijke duurzaamheidsleningen	provincie
F	Expertise-ontwikkeling coaches en adviseurs	Kennisdeling organiseren i.s.m. brancheorganisaties	30		provincie, Landelijk Programma-bureau
G	Samenwerking en prioritering asbesttoezicht	Toezichtstrategieën meer richten op o.a. sterk verweerde daken en samenloop soortenbescherming	0	VTH-asbest	provincie
<u>Algemeen faciliterend</u>					
H	Asbestdakenkaart/monitoring	Asbestdakenkaart beheren en publiceren	In lumpsum IT	Asbesttoezicht door RUD/ODRU	Informatieteam
I	Landelijke samenwerking	Bijdragen aan diverse activiteiten van de Samenwerkingsverklaring	60		Landelijk programma-bureau
J	Nieuwe innovatieve projecten	Mogelijkheid om bij te dragen aan nieuwe (voorbeeld)projecten die de asbestdakenaanpak versterken	50	?	provincie/-informatieteam
		Lumpsum Informatieteam	240		
		Inhuur programmamanagement	180		
		Uitvoeringskosten totaal (excl. reservering leningfonds)	2.640		

*de kosten van deze activiteiten ter ondersteuning van gemeenten, "collectieven" of dakeigenaren worden meestal volledig door de provincie gedragen, tot de hoogte van het beschikbare budget.

Hoofdstuk 1: Inleiding

In Nederland ligt naar schatting nog circa 80 miljoen m² asbesthoudende dakbedekking. Voornamelijk in de vorm van golfplaten op schuurtjes, loodsen en stallen en soms in de vorm van leien op woningen kerken en monumenten. In de provincie Utrecht ligt nog ongeveer 4 miljoen m² asbestdaken. Het materiaal is toegepast tot 1993. Bijna alle asbestdaken zijn nu dus ouder dan 30 jaar en 80% van de asbestdaken is ouder dan 40 jaar. Door verwerking van asbestdaken komen schadelijke asbestvezels vrij. Dit neemt exponentieel toe met de veroudering. Het gaat om 1-3 kg per 1000 m² per jaar. In de provincie Utrecht komt dus maximaal 12 ton asbest per jaar vrij in de leefomgeving. Asbest is een kankerverwekkende stof. Ook geringe blootstelling kan leiden tot asbestziekten. Dat is de reden waarom de Gezondheidsraad in 2010 heeft geadviseerd om deze grootste resterende bron van vezelverspreiding in de leefomgeving aan te pakken.

Op 16 april 2018 werd door de Tweede Kamer met grote meerderheid een aanpassing van de Wet Milieubeheer aangenomen met een verbod op asbestdaken per 31 december 2024. Op 4 juni 2019 werd echter het wetsontwerp en daarmee het verbod op asbestdaken verworpen in de Eerste Kamer. Belangrijkste redenen hiervoor waren dat partijen zorgen hadden over de proportionaliteit van het verbod in relatie tot haalbaarheid en betaalbaarheid voor dakeigenaren. Zij waren er niet van overtuigd dat de (overigens beperkte) kosten voor de eigenaren van de vervroegde dakvervanging, mede gelet op de termijn waarbinnen het verbod van kracht werd, opwogen tegen de beoogde gezondheidswinst door reductie van asbestvezels. De Staatssecretaris voor Infrastructuur en Waterstaat heeft daarna overlegd met koplopers onder de provincies (waaronder de provincie Utrecht), met gemeenten, betrokkenen uit de bouw- en asbestsector en andere maatschappelijke partijen. Tijdens dit overleg is een gedeeld draagvlak gebleken om ook zonder een wettelijk verbod werk te maken van de asbestdaken-problematiek met een pakket van niet-wettelijke stimuleringsactiviteiten.

Er is een alliantie opgericht die op 2 maart 2020 de landelijke Samenwerkingsverklaring met Activiteitenlijst heeft vastgesteld. Hierin participeren het Rijk, 5 provincies, enkele gemeenten, brancheverenigingen en enkele individuele bedrijven. De verklaring is ook door de provincie Utrecht ondertekend.

Voorgeschiedenis van stimulering door de provincie

Naar aanleiding van de evaluatie van de subsidieverordening "Asbest eraf, zonnepanelen erop" hebben Provinciale Staten in oktober 2017 besloten dat er een verkenning moest komen naar onze provinciale rol ten aanzien van asbestdaken. Deze verkenning is op 9 juli 2018 vastgesteld door Provinciale Staten. Provinciale Staten hebben in deze vergadering besloten in de Voorjaarsnota 2018 en in de Kadernota 2019 voor de periode 2018 tot en met 2022 een bedrag van €1.404.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de in onderstaande tabel vermelde activiteiten.

Stimuleringsactiviteiten provincie Utrecht	2018	2019	2020	2021	2022
Inzet Informatieteam	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000
Bouw en beheer website	14.500	9.000	9.000	9.000	9.000
Pilotprojecten en follow-up	68.000	250.000	250.000	250.000	75.000
Bewustwordingsactiviteiten		50.000	50.000	25.000	
Overige activiteiten			50.000	40.000	20.000
Preventief toezicht				15.000	30.000
	118.500	345.000	395.000	375.000	170.000

Provinciale Staten hebben, naar aanleiding van het vervallen van het (voorgenomen) asbestdakenverbod, in juli 2019 motie 46 (Doorzetten van sanering asbestdaken, begeleiding agrariërs en energietransitie) aanvaard. Samen met de landelijke "doorstart" van de asbestdakenaanpak vormt dit de grondslag voor dit programma. Op basis hiervan is in de programmabegrotingen voor 2020 en 2021 voorzien in continuering van de asbestdakenaanpak.

De provincies in Nederland hechten verschillend belang aan (een provinciale rol bij) de aanpak van asbestdaken. Sommige provincies doen vrijwel niets, maar de meeste provincies voeren stimulerende activiteiten uit. De “koploperprovincies” stemmen deze op elkaar af en werken nauw samen met het landelijke programmabureau asbestdaken. Utrecht behoort met Overijssel en Drenthe tot de meest actieve provincies voor stimulering van de aanpak van asbestdaken.

Vooruitlopend op dit programma zijn in de programmabegrotingen 2020 en 2021 en Kadernota extra middelen gereserveerd voor een asbestdakenfonds. Hiermee kunnen, in aanvulling op de middelen van het Rijk, via een regeling leningen voor asbestdakvervanging of sloop aan eigenaren worden verstrekt. Tevens zijn middelen vrijgemaakt voor de inzet van Plattelandscoaches (zie Statenbrief 2020RGW39). De Plattelandscoaches richten zich vooral op de verduurzaming van het erf, de transitie van de landbouw, en het vervangen van asbestdaken door zonnedaken. Deze aanvullende middelen zijn opgenomen in onderstaand overzicht.

Vanaf 2020 beschikbare middelen voor stimulering	2020	2021	2022	2023
1. Reeds begroot	395.000	375.000	170.000	
2. Leningfonds	500.000	750.000	700.000	700.000
3. Plattelandscoaches (deel Milieu)	777.000*	790.000*		
4. Plattelandscoaches (deel Landbouw)	533.000*	533.000*	533.000*	

* Deze middelen worden gedeeltelijk ingezet voor stimulering van de verwijdering van asbestdaken

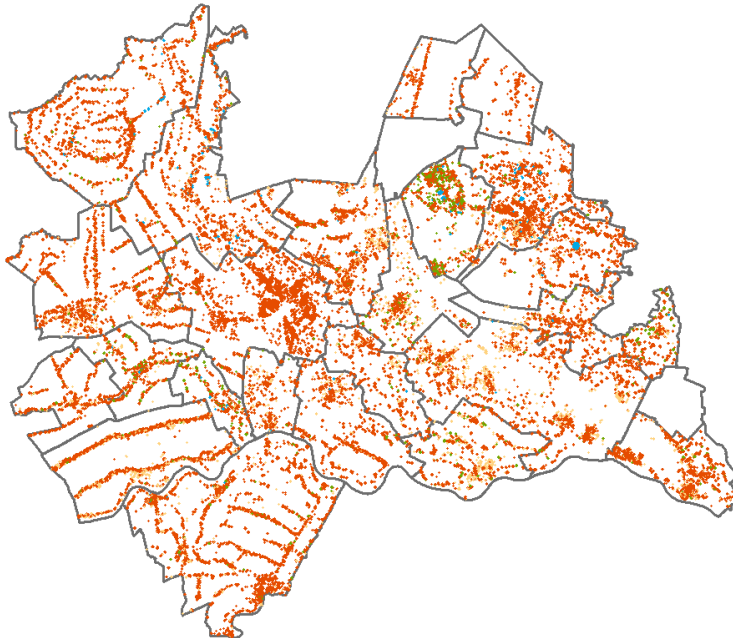
Op basis van dit programma wordt een aanpassing van de begroting voor de jaren 2021, 2022 en 2023 voorgesteld in de Zomernota 2021 en Kadernota 2022-2024.

“Asbestdaken op nul in 2030” is een uitvoeringsprogramma, gericht op de realisatie van doelen uit het beleidsprogramma Gezond en Veilig Provincie Utrecht.

Hoofdstuk 2: Opgave

In 2017 is een inventarisatie op basis van luchtfoto's gemaakt. Het aantal m² asbestverdachte daken in de provincie Utrecht werd toen geraamd op ca. 4,7 miljoen m². De afgelopen jaren is dit gedaald naar circa 4 miljoen m².

Afbeelding 1:
locaties van asbestverdachte daken in de provincie Utrecht (excl. Veenendaal en Baarn)

Opgave vanaf 2021¹

	<i>Landelijk gebied</i>				<i>Stedelijk gebied</i>			
	<i>Aantal daken²</i>		<i>Oppervlakte</i>		<i>Aantal daken</i>		<i>Oppervlakte</i>	
	x 1000	%	mln m ²	%	X 1000	%	mln m ²	%
Agrarisch	3,6	28%	1,5	50%	0,6	3%	0,2	20
Bedrijven	1,7	13%	0,3	10%	2,2	10%	0,3	35
Overig³	1,7	13%	0,6	20%	1,1	5%	0,2	20
Huur / Woningcorporatie	1,0	8%	0,1	3%	4,5	21%	0,1	10
Koopwoning	5,0	38%	0,5	17%	13,4	61%	0,3	35
Totaal	13	100%	2,9	100%	22	100%	1,1	100%

Tabel 1: functie en ligging van asbestdaken in de provincie Utrecht

¹ De tabellen zijn gebaseerd op het databestand van de 0-meting (peildatum 2016), evenredig verminderd met de geschatte hoeveelheid gesaneerde daken. Deze schatting is een combinatie van gegevens van Rijkswaterstaat en het ministerie van SZW en de (incomplete) mutatiemeldingen van gemeenten. Van de gemeenten Veenendaal en Baarn is nog geen 0-meting beschikbaar; de hoeveelheden in deze gemeenten zijn geschat door extrapolatie op basis van het grondoppervlak.

² De meeste eigenaren hebben één asbestdak, maar in het landelijk gebied zijn vaak meerdere asbestdaken op één erf aanwezig.

³ In deze categorie vallen verschillende doelgroepen die gevestigd zijn onder een dak.

Gemeente ⁴	Totaal opp. Asbestdaken X 1000 m ²	Gemiddeld oppervlak per dak	Verdeling aantal daken naar opp. per gemeente in %				
			tot 35 m ²	35-100 m ²	100-500 m ²	500-1000 m ²	>1000 m ²
Amersfoort	154	66	67	23	8	2	0,7
Bunnik	123	152	56	17	18	6	2,2
Bunschoten	61	318	33	16	32	13	6,3
De Bilt	212	94	59	22	14	3	1,3
De Ronde Venen	327	180	42	19	29	7	3,2
Eemnes	46	139	52	19	21	4	3,2
Houten	182	157	58	11	21	6	2,9
IJsselstein	50	85	74	9	11	4	1,1
Leusden	169	153	52	16	24	5	2,6
Lopik	286	266	11	26	47	12	3,3
Montfoort	110	203	42	18	28	9	3,2
Nieuwegein	33	39	81	13	5	1	0,4
Oudewater	134	250	31	13	41	13	2,7
Renswoude	80	236	25	17	49	8	2,0
Rhenen	172	146	43	23	27	4	1,9
Soest	80	46	80	11	7	2	0,3
Stichtse Vecht	280	136	42	30	21	5	1,9
Utrecht	192	30	90	5	4	1	0,2
Utr. Heuvelrug	290	164	41	24	27	5	2,8
Vijfheerenlanden	456	114	60	16	18	5	1,5
Wijk bij Duurstede	144	208	46	12	30	8	4,4
Woerden	326	176	46	16	27	7	3,0
Woudenberg	131	210	35	22	30	9	3,5
Zeist	34	54	68	21	9	1	0,2
Totaal	4073	116	60	16	18	4	2

Tabel 2: oppervlakte(categorieën) asbestdaken per gemeente in de provincie Utrecht

Uit deze cijfers komt naar voren dat de grootste opgave bestaat uit aanpak van:

1. *Schuren en stallen in het landelijk gebied.* Ruim de helft van het dakoppervlak valt in deze categorie en ligt vooral in de plattelandsgemeenten zoals Ronde Venen, Lopik en Vijfheerenlanden en in de Gelderse Vallei.
2. *Kleine schuurdakjes.* Bijna 2/3 van alle asbestdaken valt in deze categorie. Eigenaren zijn vooral particuliere woningeigenaren en woningcorporaties. Deze dakjes liggen overal en met relatief hoge concentraties in de stedelijke gemeenten met veel woningen die in de jaren '70 en '80 zijn gebouwd, waaronder de gemeenten Utrecht, Amersfoort, Soest, IJsselstein en Nieuwegein.
3. *Grotere daken in de bebouwde kom.* Dit zijn daken van bedrijfsgebouwen en diverse andere gebouwen en ze liggen regelmatig tussen woonbebouwing (deels op bedrijventerreinen) waardoor ze een relatief groot risico op asbestverspreiding bij calamiteiten in de woonomgeving vormen.

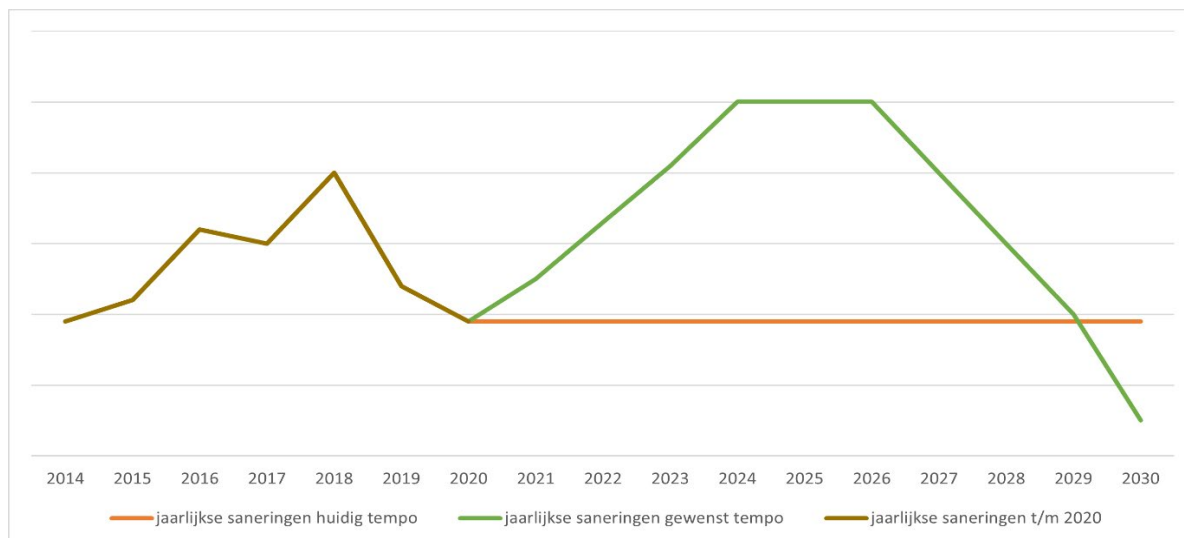
Versnelling noodzakelijk

De combinatie van communicatie en bewustwording, rijkssubsidie, het dreigende verbod en ontzorgend aanbod heeft er aan bijgedragen dat de jaarlijkse hoeveelheid gesaneerde daken aanvankelijk is toegenomen. 2018 was het jaar waarin de meeste daken zijn gesaneerd. Daarna is de jaarlijkse hoeveelheid met ca. 40% afgenomen (t.o.v. 2018), o.a. door het vervallen van het verbod, discussie in de media over het gevaar van asbest en de Corona-pandemie.

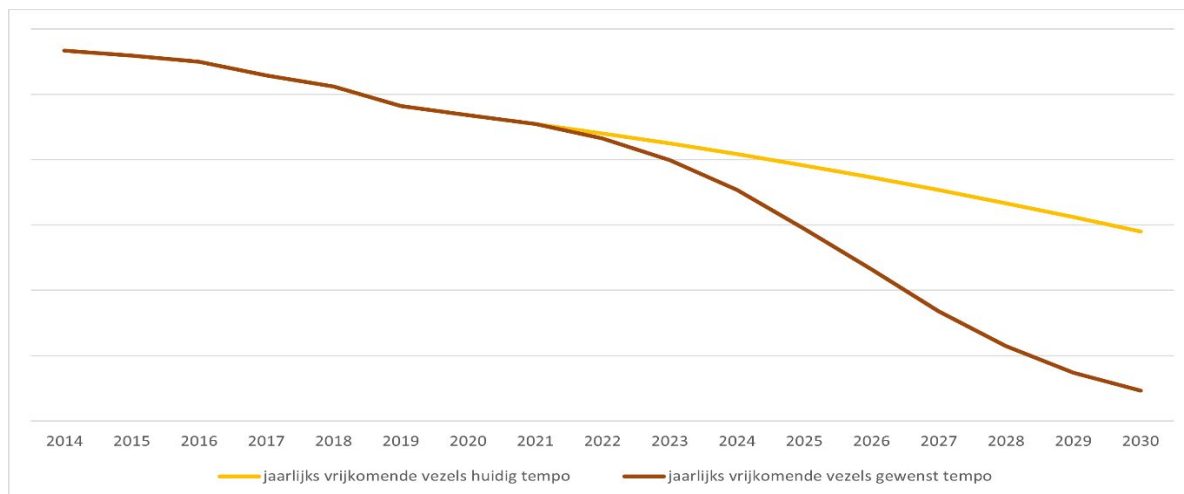
⁴ Exclusief Veenendaal en Baarn

Als het saneringstempo blijft steken op het niveau van 2020 gaat het nog 20-30 jaar duren voordat alle asbestdaken zijn verwijderd en er geen asbestvezels meer in de leefomgeving worden verspreid. Met dit programma wordt een versnelling van het saneringstempo nagestreefd. De effecten daarvan zullen in de loop van 2021 zichtbaar worden. Er wordt gestreefd naar een toename van de jaarlijkse saneringsomvang tot 500.000 m² in 2024 (ruim 2 x zoveel als in 2019). Dit komt in verhouding ongeveer overeen met de landelijke ambitie van 10 mln m² per jaar. Dan is “de nul” tegen het eind van dit decennium realistisch.

Het blijft de beslissing van eigenaren om hun dak te vervangen of slopen nu er geen wettelijk verbod meer komt. Eigenaren zullen daardoor soms een geschikt moment afwachten, zoals renovatie, verduurzaming of functieverandering van het gebouw, verkoop of bedrijfsopvolging. Met dit programma streeft de provincie naar vermindering/verkorting van dat afwachten.

Afbeelding 2: Schematische weergave van het huidige en gewenste saneringstempo (m2 gesaneerde asbestdaken per jaar)

Afbeelding 3: Schematische weergave van de afname van vrijkomende asbestvezels in de leefomgeving met het huidige en gewenste saneringstempo.

Looptijd programma

De activiteiten in dit programma hebben een looptijd tot eind 2023. Een deel ervan heeft naar verwachting blijvend effect, ook na 2023. Voorbeelden zijn de ontwikkeling van communicatie-hulpmiddelen en de asbestdakenkaart voor gemeenten en andere partijen en de openstelling van een leningfonds waaruit ook na 2023 leningen verstrekt kunnen worden. Een ander deel van de activiteiten is bedoeld om de aandacht en aanpak aan te jagen. De gedeelde kennis en ervaringen blijven beschikbaar en kunnen ook na 2023 worden toegepast. Voorbeelden daarvan zijn de wijkaanpak van schuurdakjes, de combi asbest>zon-projecten en de VAB-aanpak.

Vanaf 2024 zijn eigenaren, gemeenten en “de markt” naar verwachting maximaal gefaciliteerd om de versnelde aanpak van asbestdaken door te zetten. Monitoring en beheer van de asbestdakenkaart loopt uiteraard daarna door om de voortgang te bewaken. Ook de beschikbaarheid van het leningsfonds (zie hoofdstuk 4) loopt door tot 2028. Voor de continuering van deze activiteiten is echter geen programma meer nodig.

Hoofdstuk 3: Activiteiten in de periode 2018-2020

Informatieteam asbestdaken

De gemeenten in de provincie Utrecht hebben in 2016 de asbestdaken geïnventariseerd met steun van de ODRU en de provincie Utrecht. Aansluitend is het Informatieteam asbestdaken opgericht. Dit samenwerkingsverband van provincie en gemeenten voert diverse ondersteunende activiteiten uit, zoals het beheer van de asbestdakeninventarisatie en de website www.asbestdakenopnul.nl en ondersteunt gemeenten bij hun activiteiten om de aanpak van asbestdaken te stimuleren. Het informatieteam is opgericht als samenwerkingsverband om zo de gezamenlijke wens en inspanning voor stimulering van de aanpak van asbestdaken te ondersteunen. Toen is ook afgesproken dat de ODRU de bemensing van het Informatieteam verzorgt. Sinds kort werkt de RUD Utrecht ook samen met het Informatieteam.

Het Informatieteam heeft in 2019 een landelijke asbestdakenkaart ontwikkeld en beheert deze in opdracht van het ministerie van I&W. In 2020 heeft het Informatieteam bijgedragen aan de landelijke werkgroep Monitoring en de handreiking mutatiebeheer. Deze producten zijn gepubliceerd op www.asbestversnelling.nl.

Omdat kleine daken tot 35 m² door particulieren zelf afgevoerd mogen worden, kan deze sanering uit beeld raken. Om dit te voorkomen is een pilotproject uitgevoerd om te komen tot een verbeterde registratie van de asbestverwijdering van kleine daken via de sloopmeldingen.

Verouderde asbestdaken in een dichtbebouwde omgeving zoals binnen de bebouwde kom geven bij brand meer risico voor de omgeving dan in het buitengebied. De geïnventariseerde gegevens zijn daarom gedeeld met de Veiligheidsregio Utrecht en worden door de brandweer gebruikt.

De sanering van asbesthoudende leidaken is een kostbare aangelegenheid (€ 250/m²). De aanwezigheid van gebouwen met zulke leidaken in de provincie Utrecht is nader onderzocht. Hieruit blijkt dat ongeveer de helft van de in 2016 geïnventariseerde asbestverdachte leidaken, waarschijnlijk asbesthoudend is. Dit betreft ongeveer 400 daken, ruim 1% van het totaal aantal asbestdaken. Ongeveer 250 hiervan betreft woningdaken. Het aantal werkelijk asbesthoudende daken zal dus nog lager liggen. Voor de aanpak van dakleien is een landelijke handreiking opgesteld in 2019.

Met het oog op de verwachte vaststelling van het asbestdakenverbod zijn meerdere gemeenten gestart met allerlei activiteiten zoals buurtactiviteiten, voorlichtingsbijeenkomsten, en het trainen van toezichthouders. Een deel van deze activiteiten is na het vervallen van het verbod in 2019 opgeschort. Woningcorporaties werden benaderd die aangaven dat ze al druk bezig waren met de vervanging van asbestdaken van schuren. De energiecoöperaties in Houten, Bunnik en Wijk bij Duurstede hebben in 2019 in opdracht van de provincie Utrecht een blauwdruk ontwikkeld voor het organiseren en financieren van de sanering van het asbestdak uit de opbrengsten van de plaatsing van een zonnedak.

Communicatie

In 2018 en 2019 is een regionale website www.asbestdakenopnul.nl ontwikkeld voor gemeenten en bewoners/eigenaren. Vanaf het eerste kwartaal van 2019 is de site online. Met de site wordt informatie gegeven aan inwoners van gemeenten over het risico van asbestdaken voor bewoners en gebruikers van (de omgeving van) gebouwen en over de stappen die ze kunnen zetten om een asbestdak te saneren. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen particulieren en bedrijven (agrarische en overige bedrijven). Op de site staat ook informatie voor gemeenteambtenaren met best-practice-voorbeelden en handreikingen. Landelijke, gemeentelijke en regionale nieuwtjes over de asbestversnellingsaanpak worden gedeeld. Ten behoeve van gemeenten werd er een folder ontwikkeld om burgers te ondersteunen bij het zelf verwijderen van de asbestdaken voor kleine schuren (tot maximaal 35 m²). Ook is bijgedragen aan informatiemarkten. Regelmatig verstuurt het Informatieteam nieuwsbrieven naar gemeenten en andere partners over actuele ontwikkelingen (landelijk en regionaal).

Plattelandcoaches

In de programmabegroting 2020 heeft Provinciale Staten besloten middelen uit te trekken voor het realiseren van erfbegeleiders/landbouwcoaches. De naam is inmiddels gewijzigd in plattelandcoaches. Deze coaches ondersteunen eigenaren van grotere asbestdaken bij de

verwijdering van het asbestdak en de vervanging door een zonnedak. De plattelandscoaches ondersteunen agrarische bedrijven tevens bij het realiseren van een circulaire landbouw. Naast de landbouwtransitie, de aanpak van asbestdaken en energietransitie kunnen de plattelandscoaches aan meerdere onderwerpen een belangrijke bijdrage leveren zoals:

- de aanpak van Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB's);
- de (mogelijk) daarmee samenhangende problematiek van ondermijning;
- versterking van de verbinding stad-land;
- sociale ondersteuning;
- verbetering van de milieukwaliteit (waaronder de luchtkwaliteit).

Sinds 1 december 2020 zijn de plattelandscoaches actief.

Fondsvorming

In 2019 en 2020 zijn door het Ministerie van I&W in overleg met provincies, gemeenten en financiers voorbereidingen getroffen voor een financiële regeling voor dakeigenaren die de financiering van de sanering van het asbestdak niet rondkrijgen. Dit heeft eind 2020 geleid tot beschikking van de Rijksbijdrage aan een leningregeling voor particulieren (zie hoofdstuk 4).

Programmabureau

Door het landelijk programmabureau waarin koploperprovincies, gemeenten, Rijk en bedrijfsleven samenwerken zijn, ter ondersteuning van de versnellingsaanpak van asbestdaken, voorlichtingsmateriaal en handreikingen ontwikkeld, en is kennis en ervaring gedeeld. De provincie Utrecht en de ODRU hebben hieraan bijgedragen.

Hoofdstuk 4: Doelen/activiteiten 2021-2023

In hoofdstuk 2 is de (re)stantopgave voor de aanpak van de komende jaren beschreven. Het maakt duidelijk dat voortzetting en intensivering van de stimulering van de aanpak van asbestdaken nodig is, zeker nu recent de jaarlijkse saneringsomvang weer is afgenomen.

In dit programma wordt gekozen voor intensivering van de activiteiten die gericht zijn op:

- *Objectgerichte stimulering* van aanpak van de daken waar de grootste oppervlakten en aantallen van zijn; en
- Bewustwording en ondersteuning van *alle eigenaren*.

In onderstaand overzicht staan de activiteiten op een rij.

Doel	Activiteit	Koppelkans	trekker/initiatiefnemer	
<u>Objectgerichte stimulering:</u>				
A	Aanpak schuurdakjes (doe-het-zelf door particulieren)	A1 Promotie van (voorbeelden van) collectieve en ontzorgende stimuleringsacties per wijk/gemeente	Verduurzaming per wijk of andere wijkaanpak	gemeente of wijkvereniging
		A2 Financiering van professionele ondersteuning bij collectieve wijkgerichte acties of soortgelijke (voorbeeld)projecten	Verduurzaming per wijk of andere wijkaanpak	
		A3 Vereenvoudiging asbestinzameling milieustraten	Afvalbeleid gemeenten	Informatieteam
	Aanpak schuurdakjes (woningcorporatie)	A4 Agendering/monitoring	Onderhoud woningcorporatie	woningcorporatie
B	Sloop gebouw (landelijk gebied)	B1 Bijdragen aan VAB-aanpak	VAB-aanpak provincie	provincie
		B2 Procesbegeleiders voor gemeenten "op afroep"	VAB-aanpak gemeente	gemeente
		B3 Stimuleren/borgen sloopverplichting in beleid/regelingen	Saneringsregelingen veehouderij	provincie/Rijk
		B4 Inzet Plattelandscoaches (50-50 met Landbouw)	Aanpak ondermijning, landbouwtransitie, VAB-aanpak	provincie
C	Combi asbest>zon (landelijk gebied en bedrijven in bebouwde kom)	C1 Inzet Plattelandscoaches (50-50 met Landbouw)	idem	idem
		C2 Versterking asbestexpertise zonprojectontwikkelaars Energie van Utrecht en anderen	Ondersteuning collectieven (progr. Energietransitie)	provincie/EvU
		C3 Ondersteuning van collectieve projecten asbest>zon in concentratiegebieden	Zon op dak (progr. Energietransitie)	provincie/nmu
		C4 Asbest>zon coaches voor grotere solitaire bedrijfs- en andere gebouwen	Zon op dak (progr. Energietransitie)	provincie/nmu
		C5 Promotie ontzorgend aanbod bij eigenaren	Marktinitiatieven ontzorgend aanbod	Marktpartijen
<u>Bewustwording en ondersteuning van eigenaren</u>				
D	Voorlichting en bewustwording van dakeigenaren	D1 Website Asbestdaken op Nul D2 Ontwikkeling communicatiematerialen (video, teksten)	Algemene gemeentelijke communicatie	Informatieteam/ gemeente Informatieteam
E	Leningfonds	E1 Instellen provinciaal fonds i.s.m. Rijk, gemeenten en SVn	Gemeentelijke duurzaamheidslening en	provincie

F	Expertise-ontwikkeling coaches en adviseurs	F1	Kennisdeling organiseren i.s.m. brancheorganisaties		provincie, Landelijk Programma- bureau
G	Samenwerking en prioritering asbesttoezicht	G1	Toezichtstrategieën meer richten op o.a. sterk verweerde daken en samenloop soortenbescherming	VTH-asbest	provincie
<u>Algemeen faciliterend</u>					
H	Asbestdakenkaart/monitoring	H1	Asbestdakenkaart beheren en publiceren	Asbesttoezicht door RUD/ODRU	Informatieteam
I	Landelijke samenwerking	I1	Bijdragen aan diverse activiteiten van de Samenwerkingsverklaring		Landelijk programma- bureau
J	Nieuwe innovatieve projecten	J1	Mogelijkheid om bij te dragen aan nieuwe (voorbeeld)projecten die de asbestdakenaanpak versterken	?	provincie/- informatieteam

Toelichting activiteiten

A Schuurdakjes

Enkele verspreide pilotinitiatieven, zoals recentelijk van de gemeente Nieuwegein, laten zien dat de wijkgerichte aanpak van schuurdakjes kansrijk is. De eigenaren vervangen zelf hun dakjes en worden professioneel ondersteund bij de organisatie. De ondersteuning kan worden verzorgd door de gemeente, omgevingsdienst, NMU of Stichting Buurkracht of een combinatie daarvan.

Sommige gemeenten, zoals Utrecht, zetten toezichthouders in om individuele eigenaren te bezoeken en adviseren over de aanpak (doe-het-zelf of professioneel).

Het Informatieteam organiseert kennisdeling en koppelt initiatiefnemers (gemeente en/of wijkvereniging) aan professionele ondersteuners.

De provincie ondersteunt activiteiten van gemeenten en wijkorganisaties die gericht zijn op het stimuleren en ontzorgen van eigenaren. De provincie betaalt (via een subsidie) of levert (via een opdracht) professionele ondersteuning bij collectieve wijkgerichte acties of soortgelijke projecten met een aanjagende werking. Het budget is bedoeld om koploperinitiatieven te ondersteunen, zodat voorbeelden ontstaan die navolging krijgen, ook zonder verdere ondersteuning van de provincie.

De aanbidding bij de milieustraat van door particulieren zelf verwijderde asbestdakjes is nog niet overal gratis en soms omslachtig. Deze drempel kan nog verder verlaagd worden. Het informatieteam kan gemeenten hierbij ondersteunen.

De meeste woningcorporaties hebben de vervanging van asbestschuurdakjes in hun onderhoudsplanning opgenomen. Via de reguliere overlegvormen met woningcorporaties zal worden gemonitord of dit conform verwachting verloopt. Daarnaast wordt woningcorporaties gevraagd om de sanering van particuliere schuurdakjes mee te nemen als die verspreid tussen het corporatiebezit liggen. Sommige corporaties doen dit al, deels op hun kosten. Zo kan een buurt ook echt asbestdakenvrij worden gemaakt.

B Sloop gebouw

In het landelijk gebied zullen veel agrarische bedrijfsgebouwen vrijkomen. Naar schatting 90% van deze gebouwen heeft nog een asbestdak. Overeenkomstig het Coalitieakkoord wordt in het provinciale ruimtelijke beleid en uitvoering van de Landbouwvisie sloop en herbesteding van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) gestimuleerd en worden gemeenten gefaciliteerd met instrumenten. Sloop in combinatie met ruimte-voor-ruimte en/of functieverandering met bouwverduurzaming kunnen bijdragen aan de financiering van de asbestdaksanering. Dan kunnen ook financieel minder draagkrachtige/vermogene eigenaren hun asbestdaken aanpakken.

Plattelandscoaches ondersteunen eigenaren bij het maken van keuzes over de toekomst van erf en bedrijf. Indien nodig worden daarbij specialisten ingezet. 600 ondernemers/eigenaren die voor keuzes staan over de toekomst van hun bedrijf en erf worden ondersteund tot en met medio 2023. Een groot

deel van hen heeft naar verwachting een asbestdak en de ondersteuning kan dus direct bijdragen aan vervanging, sloop en/of toepassing van de combi asbest>zon (zie hieronder).

De provinciale [VAB-aanpak](#) voorziet onder andere in hulpmiddelen voor gemeenten en eigenaren om goede plannen te maken voor de sloop en functieverandering van vrijkomende bebouwing. De provincie biedt daarbij ook kennis aan. Vanuit het programma asbestdaken wordt meegewerkt aan de doorontwikkeling en uitvoering van deze aanpak.

De VAB-aanpak is enerzijds gericht op verlaging van de drempel voor eigenaren om met functiewijziging en/of ruimte-voor-ruimte aan de slag te gaan. Hiervoor is de VAB-wijzer in ontwikkeling, zijn kaarten ontwikkeld, komt fiscale informatie overzichtelijk beschikbaar, worden voorbeeldprojecten ter inspiratie gepubliceerd en plattelandscoaches ingezet. Deze instrumenten zijn ook bruikbaar voor de gemeenten en de provincie helpt, indien gewenst, de gemeenten bij visievorming rond VAB zodat op termijn uitwisseling van sloopmeters mogelijk kan worden.

De provinciale VAB-aanpak kan worden versterkt door gemeenten te ontzorgen door kosteloos procesbegeleiders "op afroep" beschikbaar te stellen, vergelijkbaar met de plattelandscoaches voor de eigenaren/ondernemers. Zij kunnen op verzoek van gemeenten initiatiefnemers van ruimte-voor-ruimte en andere vormen van functiewijziging slagvaardig begeleiden zodat de initiatieven binnen het gemeentelijk beleid (gaan) passen en de schaarse gemeentelijke capaciteit minimaal wordt belast. Als gemeenten de ondersteuning van een procesbegeleider inroepen worden de risico's van vertraging of afwijzing kleiner en daardoor zal een initiatiefnemer eerder de voorbereidingskosten willen dragen. Dat zorgt voor versnelling van de sloop en verantwoorde functiewijziging van VAB en omdat die versnelling vooral nodig is voor de asbestdakenaanpak wordt dit onderdeel van de provinciale VAB-aanpak mede uit het programma asbestdaken gefinancierd.

De inzet van deze procesbegeleiders kan worden georganiseerd naar het voorbeeld van het aanjaagteam versnelling woningbouw. De procesbegeleiders zouden kunnen werken op kosten van de provincie, in opdracht van de gemeente. Dit wordt nader verkend.

In het kader van de landbouwtransitie en stikstofaanpak worden diverse regelingen voor sanering van veehouderijbedrijven uitgevoerd en voorbereid. Aan uitkoop van bedrijven is meestal de verplichting van sloop van de bedrijfsgebouwen gekoppeld. Daarmee wordt indirect ook de aanpak van asbestdaken bevorderd. Vanuit het programma asbestdaken zal extra aandacht aan toepassing en naleving van deze verplichting worden besteed.

C Combi asbest>zon

Als grotere vervangen daken volledig worden benut voor de opwek van zonne-energie kan met de opbrengst daarvan de asbestdakvervanging worden gefinancierd. Benutting van het hele dak is alleen rendabel te maken met investering in een grootverbruik-aansluiting, benutting van SDE++ of een andere investeringssubsidie en fiscaal voordeel. Een dergelijk project vergt specialistische kennis, organisatie en middelen die de meeste asbestdakeigenaren niet hebben.

Eigenaren van grotere asbestdaken gebruiken veelal (veel) minder energie dan er met hun dakoppervlak kan worden opgewekt. Als het hele dak wordt benut voor zonnepanelen wordt daarmee een substantiële bijdrage aan de energietransitie geleverd.

Asbestdakeigenaren hebben drie opties voor de combi asbest>zon:

1. Gebruik maken van totaal ontzorgend aanbod, zoals van [Univé](#).
2. Samenwerking met een lokale energiecoöperatie die het project kan realiseren (met ondersteuning door EnergievanUtrecht of andere projectadviseurs)
3. Projectrealisatie in eigen beheer; specialistische advisering is dan noodzakelijk.

Plattelandscoaches ondersteunen en begeleiden eigenaren in het landelijk gebied bij het maken van keuzes over de toekomst van erf en bedrijf. Ondersteuning bij (het maken van keuzes over) realisatie van de combi asbest>zon behoort nadrukkelijk tot hun taak en is ook nodig vanwege de complexiteit van dergelijke projecten. Hiervoor worden ook kosteloos specialisten ter beschikking gesteld.

In combinatie met de stimulering vanuit het Programma Energietransitie wordt de samenwerking met NMU, Energie van Utrecht en Energie Samen geconcretiseerd. Vanuit het programma asbestdaken wordt in het bijzonder ingezet op:

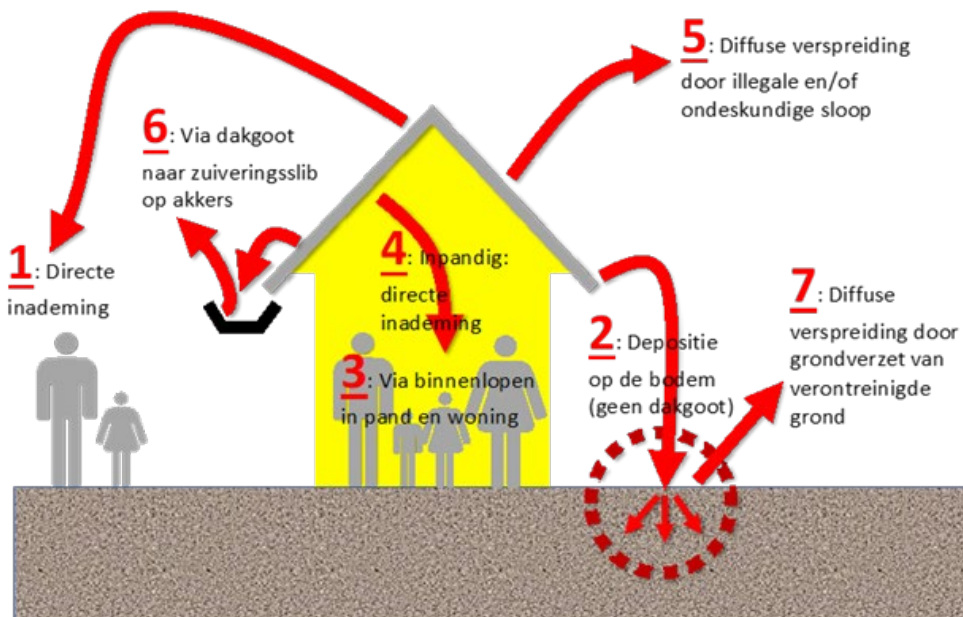
- a. Beschikbaarheid van asbest>zon-specialisten om in te zetten in trajecten van plattelandscoaches;
- b. Versterking van de expertise van asbestdakvervanging bij de projectontwikkelaars van Energie van Utrecht en anderen die energiecoöperaties ondersteunen (programmapijler collectieven van het Programma Energietransitie);
- c. Stimulering van de combi asbest>zon op bedrijfsdaken en grotere daken van andere gebouwen (programmapijler zon op dak van het Programmaplan Energietransitie). In samenhang met de activiteiten vanuit het programma Energietransitie zullen pilot-/voorbeeldprojecten worden ondersteund, met name voor collectieve aanpak in concentratiegebieden, zoals bedrijventerreinen of lintbebouwing waar ook veel asbestdaken met potentie voor zon-op-dak zijn. De stimulering bestaat vooral uit ondersteuning van eigenaren/ondernemers met kosteloze asbestexpertise en is een aanvulling op de subsidieregeling voor proceskosten die wordt uitgevoerd vanuit het programma Energietransitie.
- d. Voor solitaire bedrijfs- en andere gebouwen binnen de bebouwde kom kunnen asbest>zon-coaches worden ingezet, vergelijkbaar met de plattelandscoaches (maar op kleinere schaal);
- e. Promotie van het aanbod van marktpartijen die een totaal ontzorgende oplossing hebben die maximaal bijdraagt aan de asbestdakvervanging (zoals van Univé). Met deze oplossingen kunnen eigenaren kosteloos hun dak laten vervangen in ruil voor benutting van het nieuwe dak voor de opwek van zonne-energie.

De in het kostenoverzicht (hoofdstuk 5) genoemde kosten van activiteiten die aansluiten op die van het programma Energietransitie zijn aanvullend op die van dat programma. Het betreft extra middelen om specifiek de combinatie met asbestdaken te ondersteunen, versterken en stimuleren.

D Voorlichting en bewustwording

Sinds het vervallen van het asbestdakenverbod is de aandacht voor asbestvezelverspreiding in de leefomgeving (door verwerende daken) afgenomen. Een nieuwe impuls is nodig om eigenaren en gebruikers van gebouwen met een asbestdak bewust te maken van:

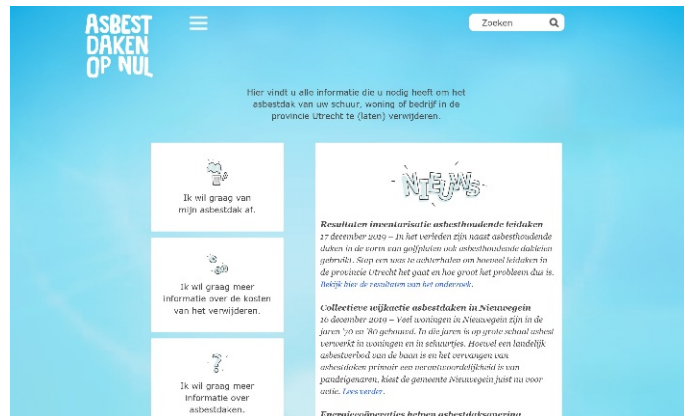
- De voortdurende emissie van asbestvezels van het dak (zie afbeelding 3) en de blootstelling als gevolg daarvan;
- Het toenemende risico dat schade bij calamiteiten niet langer verzekerd is (en de eigenaar daar dus zelf voor moet opdraaien)
- De mogelijkheden om dit te stoppen door dakvervanging of sloop van het gebouw.

Afbeelding 4: routes van vezelverspreiding

Het Informatieteam vervult een centrale rol in de voorlichting van eigenaren. De website www.asbestdakenopnul.nl informeert eigenaren over de mogelijkheden (handelingsperspectief) en bevat inspirerende voorbeelden uit de provincie Utrecht. De website wordt beheerd door de ODRU en de provincie Utrecht en er wordt naar gestreefd dat elke gemeente in de provincie Utrecht op de gemeentesite een koppeling legt met de site. Het Informatieteam ontwikkelt ook diverse materialen om eigenaren te informeren en stimuleren. Gemeenten kunnen die gebruiken voor webcontent, informatiebijeenkomsten en andere kanalen.

De website en materialen zijn nog in ontwikkeling. Gedurende het programma zal dit worden uitgebreid en aangepast. Nieuwe handelingsperspectieven voor eigenaren, zoals het leningfonds worden primair via dit kanaal verspreid.

Homepagina van www.asbestdakenopnul.nl.

Het Informatieteam draagt bij aan landelijke activiteiten om de voorlichting en bewustwording te versterken en zorgt voor verspreiding van nieuwe (hulp)middelen onder de Utrechtse gemeenten.

In 2021 wordt door TNO een praktijkonderzoek uitgevoerd om beter inzicht te krijgen in de hoeveelheden asbestvezels die langs de verschillende routes worden verspreid, mede in relatie tot de mate van verwerking en leeftijd van het dak. De provincie treedt op als co-financier van dit onderzoek. Met de uitkomsten kan de voorlichting aan eigenaren worden aangescherpt en onderbouwd.

E Leningfonds

In 2019 en 2020 zijn door het Ministerie van I&W in overleg met provincies, gemeenten en financiers voorbereidingen getroffen voor de realisatie van een financiële regeling voor dakeigenaren die de financiering van de sanering van het asbestdak niet rondkrijgen. Aanvankelijk wilde het Rijk, samen met decentrale overheden en Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) een fonds voor alle minder draagkrachtige eigenaren oprichten. De doelstelling van dit fonds was dat (vrijwel) iedere eigenaar financieel in staat moet zijn om zijn asbestdak te vervangen of slopen.

Het Rijk heeft in 2020 besloten om alleen bij te dragen aan een leningregeling voor particuliere eigenaren van een asbestdak.

In opdracht van het Rijk is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor bedrijven om de asbestdakvervanging (of sloop) te financieren. Het onderzoeksrapport is op 16 december 2020 gepubliceerd. Veruit de meeste bedrijven kunnen de dakvervanging of sloop financieren middels één van de opties:

- Eigen vermogen en/of reguliere lening bij de bank;
- Sloop met toepassing van ruimte-voor-ruimte;
- Overheidssteun voor sloop in het kader van saneringsregelingen voor de veehouderij;
- Combi asbest>zon.

Voor de eerste optie is geen overheidssteun nodig. De andere opties worden direct ondersteund vanuit dit programma (activiteiten B en C). Dit betekent dat leningen met overheidssteun alleen nodig kunnen zijn voor bedrijven die niet van bovenstaande opties gebruik kunnen maken, of dat zij voor een eigen bijdrage een lening nodig hebben.

De provincie Utrecht onderschrijft de algemene fondsdoelstelling dat (vrijwel) iedere eigenaar financieel in staat moet zijn om zijn asbestdak te vervangen of te slopen. De provincie wil deelnemen aan een leningregeling die aan deze doelstelling bijdraagt. Hierover wordt afzonderlijke besluitvorming voorbereid zodra de exacte voorwaarden en mogelijkheden voor participatie bekend zijn.

F Expertise-ontwikkeling van coaches en adviseurs

Vrijwel alle eigenaren worden op enig moment geadviseerd over zaken die direct of zijdelings te maken hebben met hun asbestdak. Denk aan verzekeringsadviseurs, accountants, bouw- en energieadviseurs, leveranciers en natuurlijk plattelandscoaches. Vaak is hun kennis van het belang en de mogelijkheden voor asbestdakvervanging of sloop beperkt. Vanuit het Programma Asbestdaken zullen eenmalige activiteiten worden georganiseerd om hun kennis te vergroten. Daarbij zal nauw worden samengewerkt met het Landelijk Programmabureau, branche-organisaties en de stakeholders van het project Plattelandscoaches.

G Samenwerking en prioritering asbesttoezicht

Gemeenten zijn in de meeste gevallen bevoegd gezag voor toezicht op de sanering van asbestdaken (Wet Milieubeheer), en voor toezicht op ernstig verweerde daken (Wabo). De gemeenten zijn ook bevoegd gezag voor toezicht op sloop (Wabo) en voor vergunningverlening voor functiewijziging/ruimte-voor-ruimte (Omgevingswet). De provincie is bovendien bevoegd gezag voor toezicht op soortenbescherming. Deze VTH-taken kunnen bijdragen aan stimulering van de aanpak van asbestdaken. Vanuit het Programma Asbestdaken zal samenwerking met gemeenten en RUD/ODRU worden gezocht om die bijdrage te optimaliseren.

Concrete mogelijkheden hiervoor zijn onder andere:

- Afspraken over bijdragen van toezichthouders aan voorlichting en bewustwording bij eigenaren, vast te leggen in de toezichtstrategieën;
- Meer aandacht voor toezicht op ernstig verweerde daken in de bebouwde kom;
- Toepassing van de Preventiecheck (instrument in ontwikkeling) om de aandacht voor soortenbescherming bij dakvervanging te verbeteren.

H Asbestdakenkaart en monitoring

De provincie streeft met de Utrechtse gemeenten naar goed inzicht in alle asbestdaken in de provincie Utrecht. Hiertoe beheert de ODRU de Utrechtse asbestdakendatabase en -kaart die is gemaakt op basis van de inventarisatie in 2016. Voor een volledig en actueel inzicht zijn nog twee verbeteringen nodig:

- a. Aanvullende inventarisatie in Veenendaal en Baarn;
- b. Volledige verwerking van alle mutaties door sanering en sloop.

Het Informatieteam werkt aan beide onderdelen in samenwerking met de gemeenten en RUD/ODRU. Vanuit het Programma Asbestdaken wordt gestreefd naar voltooiing en structurele implementatie medio 2021.

Na implementatie kan de voortgang van de verwijdering van asbestdaken in Utrecht goed worden gemonitord. Rapportage aan PS zal plaatsvinden in de jaarrekening 2021, 2022 en 2023. Daarin worden ook de in hoofdstuk 2 genoemde streefwaarden voor "Asbestdaken op nul in 2030" (toename naar 500.000 m² sanering per jaar in 2024) opgenomen zodat eventuele bijsturing van het programma kan worden bepaald.

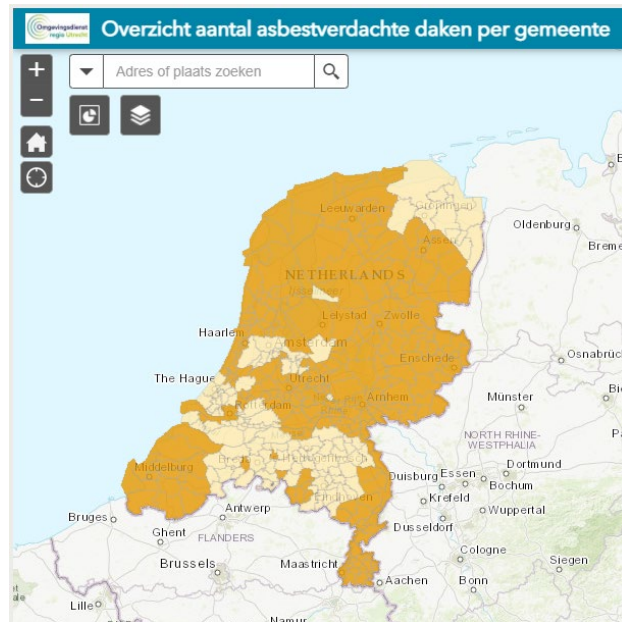
I Landelijke samenwerking

In het kader van de [Samenwerkingsverklaring aanpak asbestdaken](#) werkt de provincie samen met andere provincies, Rijk en branchepartijen aan landelijke activiteiten om de aanpak van asbestdaken te stimuleren, ondersteunen en faciliteren. Voor zover die aansluiten op de activiteiten in het Utrechtse programma levert de provincie een actieve en/of financiële bijdrage. Begin 2021 is dit het geval voor:

- Bijdragen aan de bemensing van het Landelijk Programmabureau (communicatieadviseur);
- Bijdragen aan de landelijke werkgroep monitoring (door de ODRU);
- Bijdragen aan landelijke onderzoeken/activiteiten ten behoeve van voorlichting en bewustwording, stimulering sloop en combi asbest>zon en expertise-ontwikkeling van adviseurs
- Bijdragen aan de landelijke werkgroep asbestfonds die de implementatie van een leningregeling begeleidt.

Afbeelding 5: landelijke asbestdakenkaart

De ontwikkeling van een landelijke asbestdakenkaart wordt uitgevoerd door de ODRU en gefinancierd door het Ministerie van I&W. Hiermee wordt inzicht gegeven in hoeveelheid asbestdaken per gemeente.

Landelijk asbestdakenkaart (www.asbestversnelling.nl)

J Nieuwe innovatieve projecten

Gedurende de looptijd van dit programma zullen waarschijnlijk nieuwe initiatieven bij partners of marktpartijen ontstaan die succesvol kunnen bijdragen aan de aanpak van asbestdaken in Utrecht. De provincie wil dergelijke initiatieven actief en/of financieel ondersteunen in de initiatieffase, mits ze voorzien in stimulering van de aanpak van schuurdakjes, combi asbest>zon en/of sloop.

Hoofdstuk 5: Governance, organisatie en kosten

Governance en samenwerking

De meeste activiteiten van het programma “Asbestdaken op nul in 2030” zijn gericht op stimulering en ondersteuning van andere partijen die op hun beurt eigenaren van asbestdaken stimuleren om hun dak te vervangen of gebouw te slopen. Het programma zal dus alleen effectief zijn als gemeenten en andere partijen meedoen met de uitvoering. Bij de voorbereiding is met gemeenten en andere partijen overlegd over hun bijdrage en de rol van en samenwerking met de provincie. Er is brede steun voor de rolverdeling zoals die in het programma is verwerkt. In het bijzonder steunen zij de beoogde rolverdeling tussen de provincie en gemeenten in dit programma, waarbij de gemeenten het eerste aanspreekpunt voor eigenaren zijn en de provincie en het Informatieteam de gemeenten ondersteunen (materieel en financieel) bij de uitvoering van hun stimuleringsactiviteiten. Hieronder wordt de beoogde rol van de belangrijkste samenwerkingspartijen toegelicht.

Utrechtse gemeenten

De gemeenten zijn en blijven het eerste aanspreekpunt voor eigenaren van asbestdaken. Verschillende activiteiten in dit programma zijn erop gericht om gemeenten maximaal te ondersteunen en ontzorgen zodat zij met weinig capaciteit en middelen toch die rol van eerste aanspreekpunt effectief kunnen invullen. De gemeenten worden primair ondersteund door het Informatieteam. Dat zorgt voor communicatiehulpmiddelen en hulp bij het organiseren van bijvoorbeeld wijkgerichte acties voor de aanpak van schuurdakjes.

Gemeenten kunnen ook een beroep doen op ondersteuning door procesbegeleiders die in hun opdracht initiatieven van eigenaren voor sloop en ruimte-voor-ruimte begeleiden. De kosten van deze procesbegeleiders worden gedragen door de provincie (nader uit te werken als opdracht of subsidie) en zijn onderdeel van dit programma. Deze activiteit is een toevoeging aan het provinciale programma voor de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB).

Gemeenten fungeren ook als loket voor het leningfonds. Zij worden daarbij ontzorgd door de provincie; die zorgt voor het kapitaal, draagt het financiële risico en levert een modelverordening met toelichting over de beoogde werkwijze. Het fonds zal worden beheerd door SVn (waarmee alle gemeenten al een deelnemersovereenkomst hebben).

Overzicht rol en bijdrage van gemeenten aan de uitvoering van het programma:

	Activiteit	Rol/bijdrage gemeenten
A2	Financiering van professionele ondersteuning bij collectieve wijkgerichte acties of soortgelijke (voorbeeld)projecten	Initiëren of ondersteunen van wijkinitiatieven voor collectieve aanpak van schuurdakjes; Soms cofinanciering van professionele ondersteuning bij deze initiatieven
A3	Vereenvoudiging asbestinzameling milieustraten	Vereenvoudigingsadviezen van het Informatieteam implementeren
A4	Agendering/monitoring aanpak schuurdakjes bij woningcorporaties	Agenderen in periodiek overleg met woningcorporaties
B2	Procesbegeleiders voor gemeenten “op afroep”	Gebruik maken van procesbegeleiders; slagvaardige behandeling initiatieven ruimte-voor-ruimte en functiewijziging
B3	Stimuleren/borgen sloopverplichting in beleid/regelingen	Meedoen met toezicht op sloopverplichting (indien van toepassing)
B4	Inzet Plattelandscoaches (50-50 met Landbouw)	Samenwerken met Plattelandscoaches
C1		
C3	Ondersteuning van collectieve projecten asbest>zon in concentratiegebieden	Meewerken aan projecten
C4	Asbest>zon coaches voor grotere solitaire bedrijfs- en andere gebouwen	Samenwerken met asbest>zon coaches
C5	Promotie ontzorgend aanbod bij eigenaren	Meewerken aan promotie
D1	Website Asbestdaken op Nul	Op gemeentelijke website verwijzen naar Asbestdaken op Nul of embedden
D2	Ontwikkeling communicatiematerialen (video, teksten)	Communicatiematerialen gebruiken op gemeentelijke kanalen en bij bijeenkomsten

E1	Instellen provinciaal fonds i.s.m. Rijk, gemeenten en SVn	Communicatie over beschikbaarheid van leningen voor asbestdakeigenaren; Mede uitvoeren van leningregelingen (behandelen aanvragen)
G1	Toezichtstrategieën meer richten op o.a. sterk verweerde daken en samenloop soortenbescherming	Suggesties voor eventuele aanpassing van toezichtstrategie overnemen
H1	Asbestdakenkaart beheren en publiceren	Meewerken aan verbetering mutatieverwerking asbestdakenkaart; Op gemeentelijke website verwijzen naar asbestdakenkaart of embedden
	Informatieteam	Samenwerken met Informatieteam asbestdaken

Utrechtse Informatieteam asbestdaken

Dit is een samenwerkingsverband van gemeenten en provincie dat bememd wordt door medewerkers van ODRU. De basistaken van het Informatieteam (afstemming, kennisdeling, initiële ondersteuning gemeenten en activiteiten C5 en H1) worden gezamenlijk door de gemeenten en provincie gefinancierd⁵. Daarnaast worden de activiteiten A1, D1 en D2 direct in opdracht van de provincie uitgevoerd.

De financiering van de werkzaamheden van het Informatieteam is onderdeel van dit programma en wordt verstrekt middels een begrotingssubsidie van de provincie aan de ODRU. Anders dan de voorgaande jaren worden de kosten vergoed als lumpsum (één totaalopdracht) om zo de administratieve lasten te verlagen.

“Collectieven”

Meerdere activiteiten zijn gericht op financiële en/of materiële ondersteuning van collectieven die een gezamenlijke aanpak van asbestdaken organiseren met eigenaren. Voor bedrijventerreinen kunnen dit ondernemersverenigingen zijn, voor de combi asbest>zon kunnen dit ook energiecoöperaties zijn en voor een wijkgerichte aanpak van schuurdakjes kan het een wijkplatform zijn.

Voor ondersteuning van collectieven bij de aanpak van schuurdakjes kan de provincie opdracht verlenen aan professionele ondersteuners of hiervoor een subsidie verlenen aan het betreffende collectief. Via de gemeenten kan ook professionele ondersteuning door het Informatieteam worden geleverd.

Voor de combi asbest>zon wordt aangesloten op de bestaande subsidieregeling energietransitie. Als asbestdaken van bedrijven worden meegenomen in een gezamenlijke aanpak kan de subsidie worden verhoogd en/of kosteloos expertise beschikbaar worden gesteld (door de provincie die hiervoor een opdracht aan een adviesbureau verstrekt).

Intermediairs.

Enkele activiteiten zijn gericht op vergroting van kennis van de aanpak van asbestdaken bij adviseurs van eigenaren en collectieven die daar (om andere redenen) komen. Deze activiteit wordt door de provincie zelf uitgevoerd.

Interne organisatie

Bij de provincie worden de meeste activiteiten uitgevoerd door de programmamanager asbestdaken. De kosten van inhuur van deze programmamanager maken onderdeel uit van dit programma. De grootste activiteit (inzet Plattelandscoaches) wordt door een multidisciplinair projectteam uitgevoerd (onder leiding van het programmateam Agenda Vitaal Platteland, AVP). Daarnaast dragen de werkzaamheden van het programmateam Energietransitie bij en wordt aangesloten op de werkzaamheden in het kader van de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB). Voor de uitvoering van het leningfonds en sommige subsidies worden ook andere teams binnen de provincie ingezet.

Uitvoeringskosten

In onderstaand overzicht zijn de kosten per activiteit opgenomen. De meeste daarvan zijn al eerder in de provinciebegroting opgenomen, waaronder de inzet van Plattelandscoaches. Ook voor het leningfonds zijn al eerder middelen in de begroting gereserveerd. Voor de risicoafdekking blijkt echter minder nodig te zijn. De vrijval van deze middelen is ruim voldoende om de kosten van de nieuwe activiteiten in dit programma te dekken.

⁵ De gemeenten dragen 1/3 deel bij via de DVO met de ODRU; de provincie draagt 2/3 deel bij.

Overzicht uitvoerende partijen en externe kosten

Doel			Activiteit	Uitvoering door	Externe kosten 2021-2023 X € 1000
A	Aanpak schuurdakjes	A1	Promotie van (voorbeelden van) collectieve en ontzorgende stimuleringsacties per wijk/gemeente	Informatieteam (IT)	In lumpsum Informatieteam (IT)
		A2	Financiering* van professionele ondersteuning bij collectieve wijkgerichte acties of soortgelijke (voorbeeld)projecten	provincie (Programmamanagement (PM) en subsidieverlening)	200
		A3	Vereenvoudiging asbestinzameling milieustraten	Informatieteam	In lumpsum IT
		A4	Agendering/monitoring	provincie (PM)	0
B	Sloop gebouw (landelijk gebied)	B1	Bijdragen aan VAB-aanpak	provincie (PM)	0
		B2	Procesbegeleiders voor gemeenten "op afroep"*	Provincie/gemeente	200
		B3	Stimuleren/borgen sloopverplichting in beleid/regelingen	provincie (PM)	0
		B4	Inzet Plattelandscoaches (50-50 met Landbouw)*	provincie (AVP+PM)	1.470
C		Combi asbest>zon	C1		
	C2		Versterking asbestexpertise zonprojectontwikkelaars Energie van Utrecht en anderen	provincie (PM+ET)	10
	C3		Ondersteuning* van collectieve projecten asbest>zon in concentratiegebieden	provincie (PM+ET)	100
	C4		Asbest>zon coaches* voor grotere solitaire bedrijfs- en andere gebouwen	provincie (PM+ET), NMU	100
	C5		Promotie ontzorgend aanbod bij eigenaren	provincie (PM+ET), Informatieteam	In lumpsum IT
D	Voorlichting en bewustwording	D1	Website Asbestdaken op Nul	Informatieteam	In lumpsum IT
		D2	Ontwikkeling communicatiematerialen (video, teksten)	Informatieteam	In lumpsum IT
E	Leningfonds	E1	Instellen provinciaal fonds i.s.m. Rijk, gemeenten en SVn	provincie (PM)	(500 gereserveerd)
F	Expertise-ontwikkeling coaches en adviseurs	F1	Kennisdeling organiseren i.s.m. brancheorganisaties	provincie (PM)	30
G	Samenwerking en prioritering asbesttoezicht	G1	Toezichtstrategieën meer richten op o.a. sterk verweerde daken en samenloop soortenbescherming	provincie (PM), ODRU, RUD	0
H	Asbestdaken-kaart/monitoring	H1	Asbestdakenkaart beheren en publiceren	Informatieteam	In lumpsum IT
I	Landelijke samenwerking	I1	Bijdragen aan diverse activiteiten van de Samenwerkingsverklaring	provincie (PM), landelijk programmabureau	60
J	Nieuwe innovatieve projecten	J1	Mogelijkheid om bij te dragen aan nieuwe (voorbeeld)projecten die de asbestdakenaanpak versterken	ntb	50
				Lumpsum IT**	240
			Programmamanagement	inhuur	180
				Totaal	2.640

*de kosten van deze activiteiten ter ondersteuning van gemeenten, "collectieven" of dakeigenaren worden meestal volledig door de provincie gedragen, tot de hoogte van het beschikbare budget.

**De lumpsum van het Informatieteam is opgebouwd uit de provinciale bijdrage aan de basistaken van het Informatieteam (36.000/jr), en een raming van de kosten (incl. externe kosten) van de andere activiteiten van het Informatieteam.

Verdeling externe kosten over de programmaperiode 2021-2023

	Activiteit	Medefinanciers	2021	2022	2023
A2	Financiering van professionele ondersteuning bij collectieve wijkgerichte acties of soortgelijke (voorbeeld)projecten	Soms gemeente, afhankelijk van voorbeeldwerking en omvang	60.000	80.000	60.000
B2	Procesbegeleiders voor gemeenten "op afroep"		40.000	100.000	60.000
B4/ C1	Inzet Plattelandscoaches	Intern provincie (AVP/SAL)	637.000	727.000	106.000
C2	Versterking asbestexpertise zonprojectontwikkelaars Energie van Utrecht en anderen		10.000		
C3	Ondersteuning van collectieve projecten asbest>zon in concentratiegebieden	Intern provincie (ET)	30.000	40.000	30.000
C4	Asbest>zon coaches voor grotere solitaire bedrijfs- en andere gebouwen		20.000	40.000	40.000
F1	Kennisdeling organiseren i.s.m. brancheorganisaties		5.000	15.000	10.000
I1	Bijdragen aan diverse activiteiten van de Samenwerkingsverklaring	Andere provincies en andere partners samenwerkingsverklaring	25.000	20.000	15.000
J1	Mogelijkheid om bij te dragen aan nieuwe (voorbeeld)projecten die de asbestdakenaanpak versterken	ntb	10.000	20.000	20.000
	Lumpsum Informatieteam		100.000	80.000	60.000
	Programmamanagement	inhuur	70.000	60.000	50.000
		Totaal	1.007.000	1.182.000	451.000
	Monitoring na 2023	Informatieteam pm			
	Reservering leningfonds		500.000		

Programmamanagement

Het programma wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten actualiseren jaarlijks het programma en rapporteren via de Jaarrekening aan Provinciale Staten over de behaalde resultaten, de uitgevoerde activiteiten en de inzet van middelen.

De gedeputeerde met de portefeuille Gezonde Leefomgeving is bestuurlijk trekker voor het Programma "Asbestdaken op nul in 2030". Voor het project Plattelandscoaches is de portefeuillehouder Landbouw de bestuurlijk trekker.

De programmamanager stuurt de uitvoering, monitoring en bijsturing van het programma aan en voert een deel van de activiteiten uit. Hij zorgt ook voor de communicatie over de uitvoering van het programma. Hij rapporteert aan de teamleider Milieu.

Voor de uitvoering van sommige activiteiten worden opdrachten aan derden of (beperkte) subsidies verstrekt. De provinciale bijdrage aan de financiering van het Informatieteam wordt per jaar (2021-2023) lumpsum bekostigd middels een begrotingssubsidie aan de Omgevingsdienst Regio Utrecht. De gemeenten dragen ook bij aan deze financiering.

Jaarlijks zal het programma worden geëvalueerd en geactualiseerd in samenspraak met de belangrijkste stakeholders (Informatieteam, ODRU/RUD, gemeenten, NMU). Het programma, de jaarlijkse actualisatie van het programma en de voortgangsrapportages worden gepubliceerd op de regionale website www.asbestdakenopnul.nl en op de website van de provincie. Communicatie geschiedt ook via provinciale perspublicaties.

Provincie Utrecht

Postbus 80300, 3508 TH Utrecht

T 030 25 89 111